

Norges vassdrags- og energidirektorat (NVE)
Sendt elektronisk: nve@nve.no

Vår ref.
54001-118 | 53816090v1

Ansvarlig advokat
Aksel S. Tannum

Oslo, 9. september 2026

KALDÅGA KRAFTVERK – SVAR PÅ KLAGE VEDR. VEDTAK OM KONSESJONSFRITAK

1. Innledning

Vi viser til NVEs vedtak av 26. juni 2026 om Kaldåga kraftverk i Vefsn kommune som ikke konsesjonspliktig, og påfølgende klage på vedtaket fra Naturvernforbundet i Nordland ("Naturvernforbundet") 30. juni 2026.

I sin klage anfører Naturvernforbundet at tiltaket må underlegges full konsesjonsbehandling og at vedtaket til NVE er *"ugyldig som følge av feil rettsanvendelse og mangelfullt beslutningsgrunnlag"*.

Helgeland Kraft Vannkraft AS ("HKV") bestrider at det foreligger feil rettsanvendelse eller mangler ved beslutningsgrunnlaget som kan gi grunnlag for omgjøring av NVEs vedtak.

Klagen bygger etter HKVs syn på en uriktig sammenblanding av konsesjonspliktavurderingen for et opprustings- og utvidelsestiltak, sammenlignet med en full konsesjonsbehandling av et nytt vassdragstiltak. Samtlige av anførslene har altså sitt grunnlag i at Naturvernforbundet ønsker en full ny vurdering av virkninger av det eksisterende kraftverket, i tillegg til det nye tiltaket om oppgradering. Dette er det etter HKVs syn klart ikke grunnlag for.

Det sentrale spørsmålet for vurderingen i vår sak er om de *nye virkningene* av det omsøkte tiltaket, vurdert opp mot eksisterende regulert situasjon, kan medføre nevneverdig skade eller ulempe for allmenne interesser. Dette har også NVE helt korrekt lagt til grunn for sin vurdering.

Vi kommenterer de konkrete anførslene i det følgende.

2. NVE har lagt til grunn riktig vurderingstema

Naturvernforbundet anfører primært i sin klage at samlet belastning ikke er tilstrekkelig avveid, samt at en vurdering av kun nye negative virkninger er en utilstrekkelig avgrensning i forbindelse med en konsesjonspliktavurdering etter vassdragsreguleringsloven § 4, jf. § 3.

HKV viser til at vurderingstemaet etter vassdragsreguleringsloven § 3 (2) er om:

"... tiltaket kan være til nevneverdig skade eller ulempe for noen allmenne interesser i vassdraget".

Ordlyden innebærer to avgrensninger i vurderingstemaet: i) det er ikke *enhver* skade eller ulempe som vil ha betydning for vurderingen, og ii) det er kun *"tiltaket"* det søkes om som skal vurderes.

Når det gjelder i), tilsier bestemmelsens ordlyd at det er interessene i selve vassdraget som skal vektlegges, og at det kun er skadene og ulempene – altså de negative virkningene – som skal vektlegges. I forarbeidene til vannressursloven, jf. NOU 1994:12, s. 506, fremgår det også tydelig at ikke all påvirkning på allmenne interesser uten videre vil utløse konsesjonsplikt:

"Det kan også være spørsmål om hvor sannsynlige skadevirkningene må være, jf. uttrykket «kan være». Jo mer hypotetiske og fjerne skadevirkningene er, desto lettere vil et tiltak falle utenfor konsesjonsplikten."

Bestemmelsen i vassdragsreguleringsloven § 3 andre ledd har samme ordlyd som vurderingen etter vannressursloven § 8, og kilder knyttet til begge bestemmelser vil være relevante for å belyse innholdet i vilkårene.

Når det gjelder ii), er *"tiltaket"* i vår sak en oppgradering av et eksisterende kraftverk. Det er etter ordlyden altså kun de negative virkningene av denne oppgraderingen som er relevante i vurderingen. Dette er også i tråd med NVEs etablerte forvaltningspraksis.

I NVEs vedtak 23. september 2025 om konsesjonsplikt for økt slukeevne i Nes kraftverk skrev NVE om vurderingen:

"NVE skal i dette tilfellet vurdere hvorvidt de nye virkningene ved økt slukeevne og installert effekt vil føre til konsesjonsplikt. Det er nye negative virkninger ut over den eksisterende situasjonen som skal vurderes, og det er kun skade eller ulempe, altså negative virkninger, som er relevant."¹

NVE benyttet seg av samme formulering i vedtak 12. desember 2025 om konsesjonspliktutvurdering for Insteelvane kraftverk i Bremanger,² og i vedtak 16. september 2025 om konsesjonspliktutvurdering for ny dam Hensfoss i Begna i Ringerike kommune³ og i vedtak 8. oktober 2024 om konsesjonspliktutvurdering for opprustning og utvidelse av Øksenelvane kraftverk i Bremanger.

I NVEs vedtak 10. mars 2017 om konsesjonspliktutvurdering for opprustings- og utvidelsesprosjektet av Kaldåga kraftverk ble vurderingen NVE skulle foreta etter vannressursloven § 8 formulert som at:

"NVE i nåværende fase må vurdere tiltakets mulige skader og ulemper. I dette tilfellet må NVE vurdere mulige nye virkninger sett i forhold til eksisterende situasjon. En avveining av både fordeler og ulemper blir først aktuelt dersom tiltaket faktisk skal konsesjonsbehandles."⁴

Denne praksisen viser at NVE ved konsesjonspliktutvurderinger av eksisterende anlegg konsekvent tar utgangspunkt i om det omsøkte tiltaket medfører nye negative virkninger av en slik art og styrke at terskelen for konsesjonsplikt er overskredet. Dette er helt i tråd med lovens ordlyd.

Naturvernforbundets anførsel om feil ved NVEs vurderingstema kan ikke føre frem.

¹ NVEs vedtak 23. september 2025, side 7.

² NVEs vedtak 12. desember 2025, side 6.

³ NVEs vedtak 16. september 2025, side 5.

⁴ NVEs vedtak 10. mars 2017.

3. Kravene til saksbehandling er oppfylt

3.1 Overordnet om anførselene knyttet til naturmangfoldloven

Naturvernforbundet har vist til flere bestemmelser i naturmangfoldloven, som grunnlag for sin klage, herunder krav til kunnskapsgrunnlag i § 8, føre-var-prinsippet i § 9 og samlet belastning i § 10.

De nevnte bestemmelsene i §§ 8-10 er retningslinjer for forvaltningens vurderinger der naturmangfold er berørt, jf. naturmangfoldloven § 7. Dette innebærer at disse bestemmelsene alene ikke kan føre til at det foreligger en saksbehandlingsfeil ved forvaltningens vedtak. Det er forvaltningsloven § 17 som styrer kravene til beslutningsmyndighetenes opplysnings- og utredningsplikt, og som eventuelt kan innebære at det foreligger saksbehandlingsfeil. Naturmangfoldlovens bestemmelser vil gi momenter i vurderingen av om opplysnings- og utredningsplikten er oppfylt.

HKV anfører at det ikke foreligger feil ved NVEs opplysnings- og utredningsplikt etter forvaltningsloven § 17. Utredningskravet etter § 17 skal etter sikker rett tolkes relativt, og utredningene skal stå i forholdsmessig stil til det tiltaket som søkes gjennomført. Her er det tale om oppgradering av et eksisterende kraftverk, med begrensede nye virkninger for naturmangfoldet. Kravet etter forvaltningsloven § 17 er oppfylt, se også punkt 3.2 nedenfor.

Vi kommenterer likevel de konkrete anførselene knyttet til naturmangfoldlovens bestemmelser i det følgende.

3.2 Utrednings- og opplysningsplikten er oppfylt

Naturvernforbundet anfører at kunnskapsgrunnlaget er svakt og ikke i tråd med naturmangfoldloven §§ 8 og 10.

Hvilke skader og ulemper det omsøkte tiltaket faktisk kan medføre er det redegjort for i søknaden om konsesjonsfritak av 29. mai 2025, og det er innhentet høringsuttalelser og innspill fra berørte interesser. HKV viser til at § 8 eksplisitt fastsetter at kravet til kunnskapsgrunnlag må stå "*i et rimelig forhold til sakens karakter og risiko for skade på naturmangfoldet*". I denne saken er det ikke tale om etablering av et nytt kraftverk i et urørt vassdrag, men om opprusting og utvidelse av et eksisterende anlegg med begrensede virkninger for et allerede regulert vassdrag. Dette tilsier at kravene til kunnskapsgrunnlag naturligvis er vesentlig lavere enn ved konsesjonsbehandling av et helt nytt tiltak.

Bakgrunnen for anførselene fra Naturvernforbundet synes imidlertid å være primært knyttet til at NVE kun har vurdert *nye virkninger* av tiltaket, og ikke har vurdert den samlede belastningen i vassdraget av den totale utbyggingen, inkludert opprinnelig utbygging. Bestemmelsene i §§ 8 og 10 gir ikke anvisning på hva *tiltaket* som vurderes er. Dette løses av vassdragsreguleringslovens bestemmelser som beskrevet ovenfor i punkt 2.

Naturvernforbundets anførsler knyttet til naturmangfoldloven §§ 8 og 10 kan ikke føre frem.

3.3 Det foreligger ikke tvil om kunnskapsgrunnlaget, og føre-var-prinsippet kommer ikke til anvendelse

Naturvernforbundet anfører at det er risiko for naturtap, uten å belegge dette ytterligere, og mener at føre-var-prinsippet i naturmangfoldloven § 9 burde blitt anvendt.

Naturmangfoldloven § 9 regulerer en situasjon der det skal treffes et vedtak "*uten at det foreligger tilstrekkelig kunnskap om hvilke virkninger den kan ha for naturmiljøet*". Ordlyden tilsier at bestemmelsen kun er anvendelig der kunnskapsgrunnlaget er mangelfullt. I lys av utredningsplikten og

bestemmelsene i §§ 8 og 10, er det naturlig å forstå bestemmelsen slik at den også tar sikte på de tilfellene der det ikke er mulig å få tilstrekkelig kunnskapsgrunnlag.

I forarbeidene til bestemmelsen, jf. Ot.prp.nr. 52 (2008-2009) s. 381-2, fremgår det at prinsippet er avgrenset til å gjelde for tilfeller der det er:

"... tvil om konsekvensene for miljøet. Føre-var-prinsippet er en retningslinje for hvordan myndighetene skal håndtere slik tvil."

Prosjektet innebærer ingen endringer i reguleringshøyder, vannføring eller driftsmønster i vassdraget sammenlignet med søknaden fra 2017. Tvert imot vil fjerning av eksisterende rørgate og etablering av vannvei i tunnel gi varige positive effekter for landskap, naturmiljø og reindrift, og redusere behovet for framtidige vedlikeholds- og tilsynsaktiviteter i området.

NVE har korrekt lagt til grunn at det ikke foreligger tvil om kunnskapsgrunnlaget, og at føre-var-prinsippet ikke kommer til anvendelse.

Naturvernforbundets anførsel kan ikke føre frem.

4. Tiltaket påvirker ikke verneverdiene i vassdraget

For tiltak i vernede vassdrag skal det legges vesentlig vekt på verneverdiene, jf. vannressursloven § 34 og 35, noe også Naturvernforbundet anfører. Den formelle klagegrunnen virker å være utilstrekkelig begrunnelse, noe vi tolker som en henvisning til forvaltningsloven § 28.

HKV er enig i at vernestatusen skjerper vurderingen av om tiltaket kan berøre verneverdiene. Det avgjørende er imidlertid om det omsøkte tiltaket faktisk har virkninger for de verneverdiene vernet skal ivareta.

HKV vil påpeke at Kaldåga kraftverk ble etablert i 1958 og ligger i øvre del av Drevjavassdraget i Vefsn kommune. Drevjavassdraget ble varig vernet mot utbygging i 1973, men verneinteressene er lokalisert i nedre del av vassdraget.

Kraftverket var etablert og i drift før vassdraget ble vernet. Bygging av nytt kraftverk til erstatning for det eksisterende, hvor samme nivå for inntak og avløp benyttes, vil ikke påvirke verneverdiene i vassdraget.

På ovennevnte bakgrunn kan vi ikke se at det kan stilles ytterligere krav til NVEs begrunnelse for vedtaket, og Naturvernforbundets anførsel kan ikke føre frem.

5. Det er inngått avtale med reinbeitedistriktet

Naturvernforbundet anfører at saken reiser spørsmål om ivaretagelse av reindrift, og anfører at vilkårene av hensyn til reindriften ikke er tilstrekkelige.

HKV viser til at NVE den 9. april 2025 ble orientert om at HKV og reinbeitedistriktet har inngått en avtale, og at partene er enige om at HKV skal kunne iverksette utbyggingen og anleggsarbeidene uten at reinbeitedistriktet vil motsette seg dette.

For ordens skyld nevner vi at nye Kaldåga kraftverk innebærer at den samlede belastningen for reindriften i området blir mindre, blant annet ved at rørgaten som i dag ligger i dagen erstattes med tunnel i fjellet. Flyttleien som nåværende rørgate krysser vil dermed få en varig positiv påvirkning ved at området tilbakeføres til natur.

6. Vilårsrevisjon

Naturvernforbundet viser til at NVE har adgang til å åpne revisjon på eget initiativ, dersom det foreligger indikasjoner på behov.

Vi kan ikke se at denne anførselen medfører at det foreligger feil ved NVEs vedtak om at det omsøkte tiltaket ikke er konsesjonspliktig.

HKV vil likevel vise til at det ble gjennomført en landsdekkende gjennomgang av potensielle objekter for vilårsrevisjon i regi av NVE og Miljødirektoratet i 2013. Den konkluderte med at det var svært lite å hente ved å åpne en vilårsrevisjon av Kaldåga kraftverk. I denne sammenheng ble mulige forbedringer med hensyn på fisk/fiske, naturmangfold, landskap og friluftsliv vurdert. Kaldåga kraftverk havnet derfor i nederste prioriteringsgruppe blant de aktuelle vassdragene/reguleringene. Det er ingen forhold ved planene for et nytt kraftverk som vil endre på dette.

7. Tiltaket krever ikke vurdering etter vannforskriften § 12

Naturvernforbundet anfører at tiltaket burde blitt vurdert etter vannforskriften § 12. Bestemmelsen tilsier at *"ny aktivitet eller nye inngrep i en vannforekomst kan gjennomføres selv om dette medfører at miljømålene i § 4–§ 7 ikke nås eller at tilstanden forringes (...)"* på nærmere vilkår.

Ordlyden i vannforskriften § 12 viser tydelig at det er *"ny aktivitet eller nye inngrep"* som reguleres av bestemmelsen. Ettersom tiltaket i vår sak kan gjennomføres innenfor rammen av den eksisterende konsesjonen og ikke utgjør et nytt inngrep i vannforekomsten som påvirker miljøtilstanden i nevneverdig grad, vil ikke tiltaket bli omfattet av vannforskriften § 12. Naturvernforbundets anførsel kan dermed ikke føre frem.

For ordens skyld nevner vi likevel at alle vannforekomstene i saken er sterkt modifiserte vannforekomster i henhold til vannforskriften. Det innebærer at det er reduserte mål for oppnåelse av økologisk tilstand i disse vannforekomstene. Bygging av nytt Kaldåga kraftverk vil ikke ha påvirkning på de aktuelle vannforekomstene når det gjelder verken at de er sterkt modifiserte vannforekomster, økologisk tilstand eller økologisk potensial.

8. Anmodning

HKV anmoder på denne bakgrunn NVE om å opprettholde vedtaket av 26. juni 2026 og oversende saken til Energidepartementet med innstilling om at klagen ikke tas til følge. Dersom det er behov for ytterligere informasjon fra HKV bes det om at advokat Aksel Tannum eller undertegnede kontaktes.

Med vennlig hilsen
Advokatfirmaet Haavind AS

Hadia Tajik
Senior Counsel (Autorisasjon: Advokatfullmektig), MNA

h.tajik@haavind.no